14 FEBRUARI 2023

Gemeente Vlaardingen
Duurzaam op Dreef
Stedin
Woningstichting Samenwerking

DREVEN BUURT AARDGAS VRIJ

FASE 1
Samen starten

VOORBEREID DOOR:

Bart van de Velde
Mirthe Meijer
Louska Lampe

VOORWOORD

VOORWOORD KOEN KEGEL

Wethouder Energietransitie, Duurzaamheid en stadsprogramma 'Nieuwe Energie'

Een pannenkoek bakken op een inductiekookplaat, een boek lezen met het licht van een energiezuinige LED lamp, er warmpjes bijzitten dankzij een goed geïsoleerd huis en de was doen dankzij energie opgewekt door zonnepanelen of windenergie. Kortom: een stad die in zijn energie en warmte voorziet door middel van duurzame bronnen. Dat is hoe ik Vlaardingen in de toekomst voor me zie. Het verdwijnen van aardgas als bron van warmte en ontwikkelingen in de wereld die effect hebben op de energieprijzen maken dat we ons voor moeten bereiden op een andere manier van energie- en warmtevoorziening. Het aardgasvrij maken van uw huis, en de hele Drevenbuurt, is daartoe een eerste stap. De gemeenteraad heeft hiertoe eind 2021 besloten toen zij de Transitievisie Warmte 2022 – 2026 vaststelden.

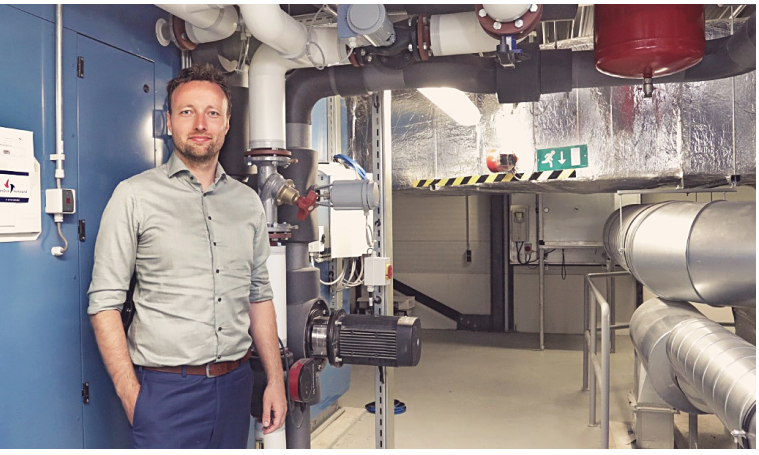

Als gemeente willen wij u daarbij helpen. Maar we kunnen het niet alleen. Alleen samen kunnen we de Drevenbuurt aardgasvrij krijgen. Wij waarderen daarom de inzet en betrokkenheid van de buurt en de Stichting Duurzaam op Dreef. Door mee te denken, uw stem te laten horen en zelf met ideeën te komen, kunnen wij samen deze ingewikkelde puzzel leggen.

Dit routeplan is een volgende stap in het proces dat wij met elkaar aangaan. Het geeft kaders en richting op basis van de inzichten die wij op dit moment hebben. Het is een basis waarop wij verder kunnen bouwen om verschillende warmteoplossingen te onderzoeken en te realiseren voor de Drevenbuurt. Een aanpak voor en door de buurt. Ik kijk ernaar uit om samen met u tot oplossingen te komen om de Drevenbuurt aardgasvrij te maken.

> *Een stad die in zijn energie en warmte voorziet door middel van duurzame bronnen. Dat is hoe ik Vlaardingen in de toekomst voor me zie.*

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	1
H1. Inleiding	3
Kernboodschap	**8**
H2. Organisatie	12
H3. Aanpak	20
H4. Aan de slag	26
H5. Begroting	30
Bijlage 1: Beleidskaders	31
Bijlage 2: Woordenlijst	35
Bijlage 3: Beslisboom warmte-oplossingen	37

H1. INLEIDING

1.1 INTRODUCTIE

Eind 2021 heeft de gemeente Vlaardingen samen met haar partners de *Transitievisie Warmte* vastgesteld. Hierin staat de visie van de betrokken partijen op de route naar een volledig aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050. Deze route wordt buurt voor buurt aangepakt. De Drevenbuurt is één van de eerste buurten waar wordt begonnen. Niet meteen, maar stap voor stap. Met als doel om in 2032 van het aardgas af te zijn.

In 2023 wordt daarom gewerkt aan een zogenaamd *wijkuitvoeringsplan* voor de Drevenbuurt. In 2022 is daarvoor een intensief participatieproces opgestart waarin een gezamenlijke aanpak is bedacht hoe we tot dit wijkuitvoeringsplan willen komen. Deze aanpak, en alle andere gemaakte afspraken, zijn vastgelegd in dit routeplan. Het routeplan is daarmee het eerste concrete resultaat van de onlangs opgestarte werkgroep. In deze werkgroep zijn naast de gemeente Vlaardingen, ook een aantal bewoners, *Woningstichting Samenwerking* en netbeheerder *Stedin* vertegenwoordigd.

In dit eerste hoofdstuk gaan we in op het gebied waar we het wijkuitvoeringsplan voor maken **(1.2)**, leggen we uit wat we onder een wijkuitvoeringsplan verstaan **(1.3)**, introduceren we onze kernboodschap **(1.4)** en geven we een overzicht van de belanghebbenden in de buurt **(1.5)**.

Dit *routeplan* is daarmee ook het resultaat van de eerste fase van onze aanpak ('Samen Starten'). In deze fase zijn drie bewonersavonden Georganiseerd en is een 'blauwe doos' geïntroduceerd waarin bewoners hun vragen, wensen, zorgen en ideeën konden achterlaten. Ook zijn wekelijkse inloopmiddagen georganiseerd en is – in samenspraak met alle betrokkenen – een werkgroep en een klankbordgroep samengesteld en aan de slag gegaan.

*In **bijlage 2** van dit document kunt u een verklarende woordenlijst vinden. Deze kan helpen als bepaalde vaktermen niet direct duidelijk zijn.*

Veel van de mooie foto's in dit document zijn gemaakt door fotograaf Maarten Roukema

1.2 KORTE BESCHRIJVING VAN DE BUURT

De Drevenbuurt ligt in de Vlaardingse wijk Holy-Noord. Ten noorden ligt de Holierhoekse Polder. Daarnaast grenst de buurt aan de Hoevenbuurt, Park Holy Noord, Kruidenbuurt en Vaart Noord. De buurt telt 3.520 inwoners en heeft in totaal 1.350 verschillende huishoudens. Meer dan de helft van de bewoners is ouder dan 45 jaar en het woningbestand van de Drevenbuurt bestaat voornamelijk uit particulier bezit. Ongeveer 4% van de woningen is een huurwoning, voornamelijk van *Woningstichting Samenwerking*. Alle woningen zijn eengezinswoningen, waarvan het overgrote deel gebouwd is in de jaren '70. De gemiddelde WOZ-woningwaarde was in 2021 €334.000. De energielabels van de huidige woningen variëren tussen energie label D en A, waarbij de meerderheid label C heeft. Daarnaast is er een kerkgebouw (The Blessing), een basisschool (CBS De Hoeksteen) en een uitvaartcentrum.

De Drevenbuurt behoort tot de vijf buurten in Vlaardingen waar het gemiddelde inkomen het hoogst ligt. 0,9% procent van de huishoudens in de Drevenbuurt heeft een inkomen op of rond het sociaal minimum. We hebben ervoor gekozen om het projectgebied voor het wijk-uitvoeringsplan uit te breiden met een aantal gebouwen in Park Holy Noord (zie het geel gearceerde gebied in het kaartje rechtsonder). Dit gaat om de straten 'Kersendreef' en 'Drevenpark'. Dit zijn de enige gebouwen in Park Holy Noord met een gasaansluiting. De woningen aan de Kersendreef zijn gebouwd in de afgelopen 8 jaar en zijn over het algemeen goed geïsoleerd. De flats aan het Drevenpark (bouwjaar 2016) zijn aangesloten op een blokverwarming die voor de piek-voorziening gebruik maakt van aardgas.

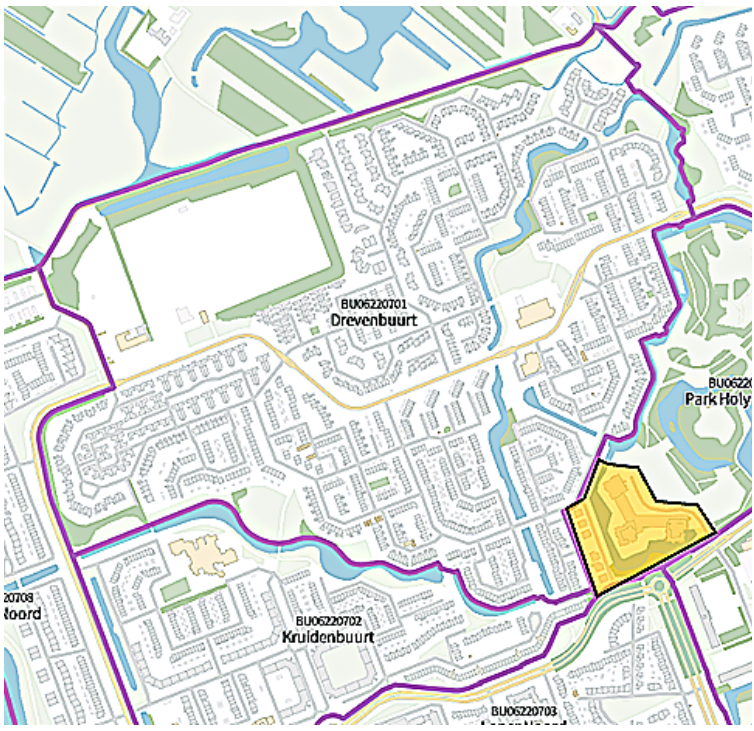

1.3 HET WIJKUITVOERINGSPLAN

Om te komen tot een volledig aardgasvrije gebouwde omgeving heeft Vlaardingen in 2021 haar Transitievisie Warmte vastgesteld. In deze visie staat beschreven hoe Vlaardingen volgens een buurtgerichte aanpak uiteindelijk in 2050 aardgasvrij gaat worden. Voor iedere buurt wil Vlaardingen een wijkuitvoeringsplan opstellen. In deze plannen staat beschreven op welke wijze de buurt volledig aardgasvrij gaat worden. Deze plannen bevatten daarom bijvoorbeeld keuzes over:

- Wanneer stopt de aardgaslevering?
- Waarmee vervangen we het aardgas
- Komt er een collectief warmte-aanbod en zo ja, welke?
- Wat wordt het individuele warmte-aanbod?
- Hoe worden de utiliteitsgebouwen aardgasvrij?
- Wat zijn de benodigde aanpassingen aan woningen, openbare ruimte en het elektriciteitsnet?
- Wat wordt de ligging van een eventueel warmtenet?
- Wat is de planning?
- Wat zijn de kosten? En wie betaalt wat?
- Welke partijen krijgen een rol?

Hoewel volgens de indeling die het CBS hanteert de Drevenbuurt een 'buurt' is, spreken we wel van een wijkuitvoeringsplan, aangezien dit de terminologie is die ook in het Klimaatakkoord en in onze Transitievisie Warmte wordt gebruikt. In de rest van het document spreken we wel van 'buurt' als we de Drevenbuurt bedoelen.

*In **bijlage 1** kunt u lezen op welke wijze het wijkuitvoeringsplan past binnen onze Transitievisie Warmte, het Klimaatakkoord en de Omgevingswet. We noemen dit ook wel het beleidskader.*

1.4 HET VERHAAL VAN DE BUURTAANPAK

De buurtaanpak gaat wat ons betreft over meer aspecten dan alleen het doel om tot een aardgasvrije buurt te komen. Gemeenten staan namelijk, naast de energietransitie, ook voor andere uitdagingen. Het gaat hierbij om uitdagingen als klimaatbestendigheid of mobiliteitsvraagstukken. Dat geldt ook voor de gemeente Vlaardingen. In het coalitieakkoord 2022-2026 komen meerdere stadsprogramma's aan bod die onder andere ingaan op de vergroening en de leefbaarheid van de fysieke leefomgeving van de stad. Daarom is verkend welke logische koppelingen te maken zijn bij de aanpak van de energietransitie in de Drevenbuurt **(3.3)**.

De werkgroep is tot een kernboodschap gekomen voor bewoners. *U leest hier meer over op* ***pagina's 8 t/m 11****.*

1.5 BELANGHEBBENDEN

De volgende belanghebbenden hebben een rol bij de aardgasvrije ontwikkeling van de Drevenbuurt:

Duurzaam op Dreef
Actiegroep Duurzaam op Dreef is een bewonersinitiatief dat bestaat uit een groep gemotiveerde bewoners van de Drevenbuurt die zich inzetten om de buurt te verduurzamen en kent een breed buurtnetwerk.

Woningstichting Samenwerking
Woningstichting Samenwerking is een Vlaardingse woningcorporatie en heeft op de Walnotendreef 35 woningen in eigendom.

The Blessing Vlaardingen
De Blessing kerk is een christelijke kerk en onderdeel van Stichting Johan Maasbach Wereldzending. Ze richten zich op elke leeftijdsgroep. Ze zijn in bezit van een kerkgebouw aan de Olmendreef.

Basisschool De Hoeksteen (SIKO)
Basisschool de Hoeksteen ligt centraal in de buurt. Het schoolbestuur is onderdeel van SIKO. De school ligt aan de Olmendreef en is toe aan renovatie en uitbreiding.

Uitvaartcentrum Waaijers
Uitvaartcentrum Waaijers grenst aan Begraafplaats Holy. Het gebouw is in eigendom van de gemeente.

Stedin
Stedin is de elektriciteits- en gasnetbeheerder van een groot deel van Zuid-Holland (waaronder ook Vlaardingen) en is daarmee verantwoordelijk voor de levering van gas en elektriciteit naar huishoudens in Vlaardingen.

Gemeente Vlaardingen
De gemeente Vlaardingen heeft vanuit het Rijk de regierol toegewezen gekregen voor de transitie naar een aardgasvrije gebouwde omgeving. Daarom heeft de gemeente voor de Drevenbuurt het initiatief genomen om de werkgroep Drevenbuurt Aardgasvrij op te starten. De betrokken afdelingen binnen de gemeente Vlaardingen worden regelmatig bijgepraat en om input gevraagd.

Particuliere woningeigenaren
Voor de particuliere woningeigenaren geldt dat de gekozen warmte-oplossing direct invloed heeft op hun woning. Men moet bijvoorbeeld over op elektrisch koken en mogelijk zijn aanvullende maatregelen nodig om de warmte-oplossing mogelijk te maken. Daarom krijgt de particuliere eigenaren een belangrijke stem in de keuze die gemaakt gaat worden.

Huurders van woningen
Huurders van Woonstichting Samenwerking gaan de veranderingen ook merken. Zij worden door Woonstichting Samenwerking goed betrokken bij de te maken keuzes.

KERNBOODSCHAP

SAMEN OP WEG NAAR EEN DUURZAME EN AARDGASVRIJE DREVENBUURT

De Drevenbuurt is een mooie buurt waar we trots op zijn. Om uw buurt nog mooier te maken, gaan we voor een duurzame energievoorziening. De gemeente heeft in 2021 de koers uitgezet voor een aardgasvrij Vlaardingen. De Drevenbuurt is aangewezen als één van de *startbuurten* in de Transitievisie Warmte van Vlaardingen. Dat wil zeggen dat voor de Drevenbuurt een wijkuitvoeringsplan wordt opgesteld. Dat plan is uiterlijk in 2024 afgerond. Het wijkuitvoeringsplan bevat de keuzes die zijn gemaakt om tot een aardgasvrije buurt te komen. Niet nu meteen, maar stapsgewijs en uiterlijk in 2032.

De manier waarop de Drevenbuurt aardgasvrij wordt, gaan we in 2023 graag met u verkennen en vastleggen in een plan. De keuzes hierin maken we gezamenlijk. Uiteindelijk willen we toe naar een warmtevoorziening die het beste bij de Drevenbuurt past en waarvoor de inwoners van de Drevenbuurt vooral zelf hebben gekozen. Uw betrokkenheid en die van alle andere bewoners van de Drevenbuurt wordt zeer gewaardeerd.

WAT BETEKENT DIT VOOR U ALS EIGENAAR VAN EEN WONING?

- Uiterlijk in 2032 verwarmt u niet meer met aardgas. In 2024 is bekend welke warmtevoorziening het meest geschikt is voor uw woning. U ontvangt vervolgens een aanbod voor deze warmtevoorziening speciaal voor uw woning. Op dit moment is het nog onbekend welke warmte-oplossing(en) aangeboden gaat of gaan worden. Het is aan u en de bewoners van de buurt zelf om hier, gezamenlijk met de werkgroep, een keuze in te maken.

- Deze keuze kan gaan om een collectieve voorziening, zoals een warmtenet of biogasnet. Het kan ook gaan om een individuele voorziening, zoals een volledig elektrische warmtepomp voor uw eigen woning. Aan al deze oplossingen zitten voor- en nadelen. De komende tijd gaan we verder onderzoeken wat dat betekent voor de Drevenbuurt en welke oplossing(en) de voorkeur hebben.

- In het geval dat een collectieve voorziening zoals een warmtenet wordt aangeboden, bent u niet verplicht om hieraan mee te doen. Het is aan u om te besluiten of u ook aangesloten wil worden op dit warmtenet of dat u uw woning zelf van het aardgas af wil halen (bijvoorbeeld door middel van een Warmtepomp).

- Het hangt van de gekozen oplossing af in hoeverre u verdere aanpassingen moet doen aan uw woning, zoals isoleren of het vervangen van radiatoren.

- U kookt straks ook elektrisch in plaats van op aardgas. Hiervoor schaft u een elektrische kookplaat aan.

- Vanaf 2026 mag u (van de Rijksoverheid) uw CV-ketel niet meer vervangen door een nieuwe CV-ketel. Dit moet dan een hybride CV-ketel zijn of een andere duurzame oplossing. Aangezien in 2024 het plan klaar is voor de Drevenbuurt kunt u tegen die tijd weloverwogen een keuze maken.

- Het kan zijn dat u nu al overweegt om een hybride CV-ketel aan te schaffen. Dit kan financieel interessant zijn. Aangezien de hybride CV-ketel nog wel gebruik maakt van aardgas, is het verstandig om in uw overweging wel mee te nemen dat u deze na 2032 waarschijnlijk niet meer kan gebruiken. Het is daarom slim om te vragen om een *'all electric'-ready warmtepomp*.

HOE WORDT U ALS EIGENAAR VAN EEN WONING HIERBIJ GEHOLPEN?

- De werkgoep gaat aan de slag om het plan voor de Drevenbuurt te maken. U wordt goed geïnformeerd door middel van bijeenkomsten, een maandelijkse nieuwsbrief en een website.

- De komende tijd organiseert de werkgroep bijeenkomsten. Dit zijn bijvoorbeeld thema-avonden, waarop verschillende warmte-oplossingen inclusief alle voor- en nadelen worden gepresenteerd.

- U kunt deelnemen aan groepen die adviseren of helpen met nader onderzoek **(2.4)**.

- Op een aantal momenten wordt uw mening gevraagd over de keuzes die in het plan terechtkomen. Dit gaat bijvoorbeeld om uw voorkeur voor een warmte-oplossing, maar ook over een eventuele collectieve inkoopactie. Aan het einde van 2023 wordt u gevraagd om uw keuze voor een collectieve warmte-oplossing te laten weten. Deze keuze wordt opgenomen in het definitieve wijkuitvoeringsplan.

- De gemeente ziet erop toe dat de gekozen oplossing betaalbaar blijft voor alle inwoners van de Drevenbuurt. Wat we verstaan onder 'betaalbaarheid' werkt de gemeente in 2023 verder uit.

- De gemeente Vlaardingen is bezig met het opzetten van een eigen energieloket waarbij bewoners ondersteund worden bij het toepassen van alle maatregelen.

Wat kunt u als eigenaar van een woning nu al doen?

- Is uw CV-ketel aan vervanging toe? Dan is het niet verstandig om een volledig nieuwe CV-ketel aan te schaffen. U kunt bijvoorbeeld een CV-ketel huren.

- U kunt zelf de overstap al maken naar elektrisch koken.

- U kunt de 'schil' van uw woning goed isoleren: het dak, de vloer en de gevel (spouwmuur). Isoleren is altijd verstandig

- Er zijn veel slimme dingen mogelijk om zelf energie en geld te besparen. Denk onder meer aan een waterbesparende douchekop, tochtstrips en radiatorfolie.

WAT BETEKENT DIT VOOR U ALS HUURDER VAN EEN WONING VAN WONINGSTICHTING SAMENWERKING?

Woningstichting Samenwerking verhuurt 35 woningen aan de Walnotendreef. Daarom is ze betrokken bij de werkgroep Drevenbuurt Aardgasvrij.

Als u een woning huurt van Samenwerking is de volgende informatie belangrijk:

Algemeen

- Uiterlijk in 2032 verwarmt u niet meer op aardgas. Samenwerking onderzoekt wat voor uw woning het beste alternatief is.
- We vinden het belangrijk dat uw woonlasten laag blijven en uw wooncomfort hoog blijft. We streven er daarom naar dat u niet meer gaat betalen dan bij aardgas.
- We zorgen dat er meteen een andere oplossing beschikbaar is, zodra het aardgas wordt afgesloten. Zo zorgen we dat u niet in de kou komt te zitten.

Eerst onderzoek

- We doen eerst onderzoek. Zo weten we welke oplossing voor uw woning het beste is.
- Voor het verwarmen op aardgas zijn er meerdere alternatieven beschikbaar. U kunt dan denken aan een Warmtenet, een Biogasnet of een Elektrische Warmtepomp. En misschien komen daar in de komende jaren nog nieuwe alternatieven bij. Aan al deze alternatieven zitten voor en nadelen. Samenwerking zoekt de oplossing die voor uw woning het meest ideaal is.
- Bij ons onderzoek kijken we ook naar het koken. Bij sommige oplossingen kunt u uw gasfornuis namelijk niet meer gebruiken. We zorgen dan dat uw woning geschikt is voor het koken op een inductiekookplaat, een keramische kookplaat of een elektrische kookplaat.
- Ten slotte onderzoeken we wat er verder nog aan uw woning moet gebeuren om deze oplossingen mogelijk te maken.
- Bij het onderzoek gebruiken we vooral gegevens van de gemeente en tekeningen van de aannemer die uw woning gebouwd heeft. Als we hele specifieke vragen hebben, doen we ook onderzoek in of bij uw woning. Maar dat proberen we zoveel mogelijk te beperken.

Over de werkzaamheden

- We doen werkzaamheden zoveel mogelijk gelijktijdig in alle woningen aan de Walnotendreef.
- We laten u op tijd weten wanneer we aan de slag gaan en wat we gaan doen.
- Uiterlijk in 2032 zijn alle werkzaamheden uitgevoerd en is uw woning klaar om van het aardgas af te gaan.

&samenwerking

H2. ORGANISATIE

2.1 INTRODUCTIE

De gemeente Vlaardingen en de inwoners van de Drevenbuurt hebben aangegeven graag in co-creatie te willen werken aan het wijkuitvoeringsplan voor de warmtetransitie van deze Vlaardingse buurt. Dat betekent dat de bewoners uit de buurt, de gemeente Vlaardingen, gebouweigenaren, de netbeheerder en andere belanghebbenden gezamenlijk optrekken in het opstellen van dit plan, het organiseren van activiteiten en het communiceren met en het betrekken van de buurt.

In dit hoofdstuk kunt u lezen hoe de onderlinge samenwerking eruit ziet en wat de rol van de bewoners en de gemeente is.

2.2 ROL VAN DE BEWONERS

In de Transitievisie Warmte is opgenomen dat we in de startbuurten (waaronder de Drevenbuurt) *'met de inwoners aan de slag gaan met het opstellen van een wijkuitvoeringsplan. Participatie en samen doen vinden wij belangrijk. Het doel is om tot een plan te komen dat op zoveel mogelijk draagvlak kan rekenen'.*

De rol van de bewoners is onder andere op de twee informatieavonden in juni 2022 en op de meedenksessie van 13 september 2022 aan de orde gekomen. Aan de hand van het model van de participatieladder **(figuur 1)** zijn meerdere vormen besproken.

De input van bewoners en het voornemen uit de Transitievisie Warmte hebben ertoe geleid dat gekozen is voor coproduceren. Dat wil zeggen dat de bewoners gezamenlijk met de gemeente optrekken om tot een wijkuitvoeringsplan te komen. Ook betekent het dat de keuzes die in het wijkuitvoeringsplan komen te staan zoveel mogelijk in samenspraak met de bewoners zijn gemaakt.

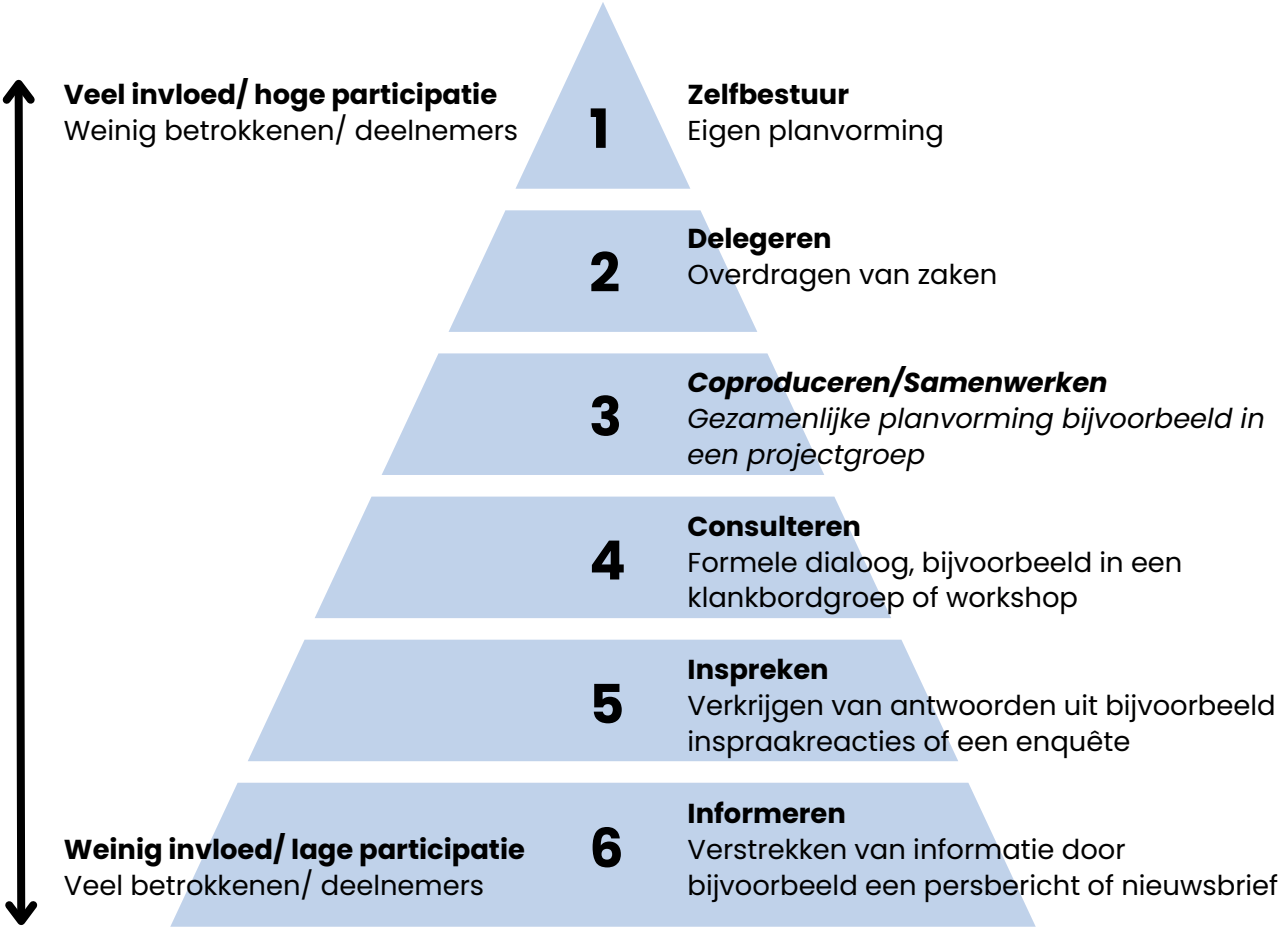

figuur 1 verschillende samenwerkingsvormen

De bewoners zijn vertegenwoordigd in de Werkgroep wijkuitvoeringsplan, de Klankbordgroep en de groep Ambassadeurs. Deze groepen zullen verderop in dit hoofdstuk worden toegelicht. Daarnaast blijft Duurzaam op Dreef (met de huidige werkgroepen) nog steeds bestaan.

In een werksessie op 13 september is samen met bewoners verkend op welke wijze de buurt het liefst tot keuzes komt die in het wijkuitvoeringsplan komen te staan. De volgende middelen zijn hierbij besproken:

- Stemmen op bijeenkomsten
- Burgerberaad
- Enquêtes
- Peilingen
- Bewonersraadpleging
- Reacties bij terinzagelegging

De aanwezige bewoners gaven aan dat *stemmen op bijeenkomsten* en *reacties bij terinzagelegging* wordt gezien als een te beperkte vorm van betrokkenheid van bewoners. Voor de voorbereiding van de keuzes van het wijkuitvoeringsplan wordt daarom voorgesteld om te starten met een enquête en gaandeweg een aantal peilingen te houden. Door middel van een bewonersraadpleging wordt tot slot een definitieve keuze gemaakt, die vervolgens in het wijkuitvoeringsplan wordt opgenomen.

De gemeente Vlaardingen heeft nog niet eerder ervaring opgedaan met dit participatiemiddel. In fase 2 wordt daarom ook onderzocht op welke wijze het beste invulling gegeven kan worden aan de voorgestelde wijze van participatie.

2.3 ROL VAN DE GEMEENTE

Voor de bewoners is het van belang om te weten welke waarde zij kunnen hechten aan de uitkomsten van de bewoners-raadpleging. Het voorstel dat we in dit routeplan maken, is dat de keuze uit de bewonersraadpleging terugkomt in het concept wijkuitvoeringsplan. Het college, en vervolgens de gemeenteraad, hebben uiteindelijk de laatste stem bij het vaststellen van het wijkuitvoeringsplan. Strikt genomen betekent dit dat voor de bewoners het risico zou kunnen bestaan dat de uitkomsten van de raadpleging terzijde worden geschoven.

Echter, door het vaststellen van dit routeplan spreekt het college van B&W de intentie uit dat de wens van de bewoners de belangrijkste stem vormt bij de keuze voor een collectieve warmte-oplossing voor de buurt. Het college van B&W is dus voornemens om het concept, met hierin de voorkeur van de bewoners, vast te stellen. Hier stelt het college wel een aantal voorwaarden aan:

- Alle huiseigenaren van de Drevenbuurt hebben de mogelijkheid gehad om hun voorkeur aan te geven in de bewonersraadpleging.
- Ten minste 400 huiseigenaren uit de Drevenbuurt hebben deelgenomen aan de bewonersraadpleging.
- De keuzes die aan de bewoners worden voorgelegd zijn getoetst (en geschikt bevonden) op haalbaarheid, betaalbaarheid* en beschikbaarheid.

Alhoewel de gemeente dus uiteindelijk de **laatste stem** heeft, is de gemeente daarentegen van mening dat de bewoners de **belangrijkste stem** hebben.

De rol van de gemeente is gedurende het traject tot een aardgasvrije Drevenbuurt die van **procesregisseur**. Dat wil zeggen dat de gemeente procesbegeleiders ter beschikking stelt, het voortouw neemt in het verrichten van onderzoeken en het proces ondersteunt om de buurt te laten kiezen over warmte-oplossingen.

**Het Rijk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten werken aan een gezamenlijke definitie van 'betaalbaarheid' in een "Handreiking Uitwerking Betaalbaarheid". Deze wordt begin 2023 verwacht. De gemeente Vlaardingen wil deze definitie hanteren wanneer warmte-oplossingen worden getoetst.*

2.4 ORGANISATIEMODEL

De volgende organisatieonderdelen spelen een rol bij de totstandkoming van het wijkuitvoeringsplan **(figuur 2)**

- Gemeenteraad van Vlaardingen
- College van B&W
- Stuurgroep Energietransitie Vlaardingen
- Actiegroep Duurzaam op Dreef/ werkgroep Energietransitie
- Werkgroep wijkuitvoeringsplan Drevenbuurt
- Klankbordgroep wijkuitvoeringsplan Drevenbuurt
- Ambassadeurs

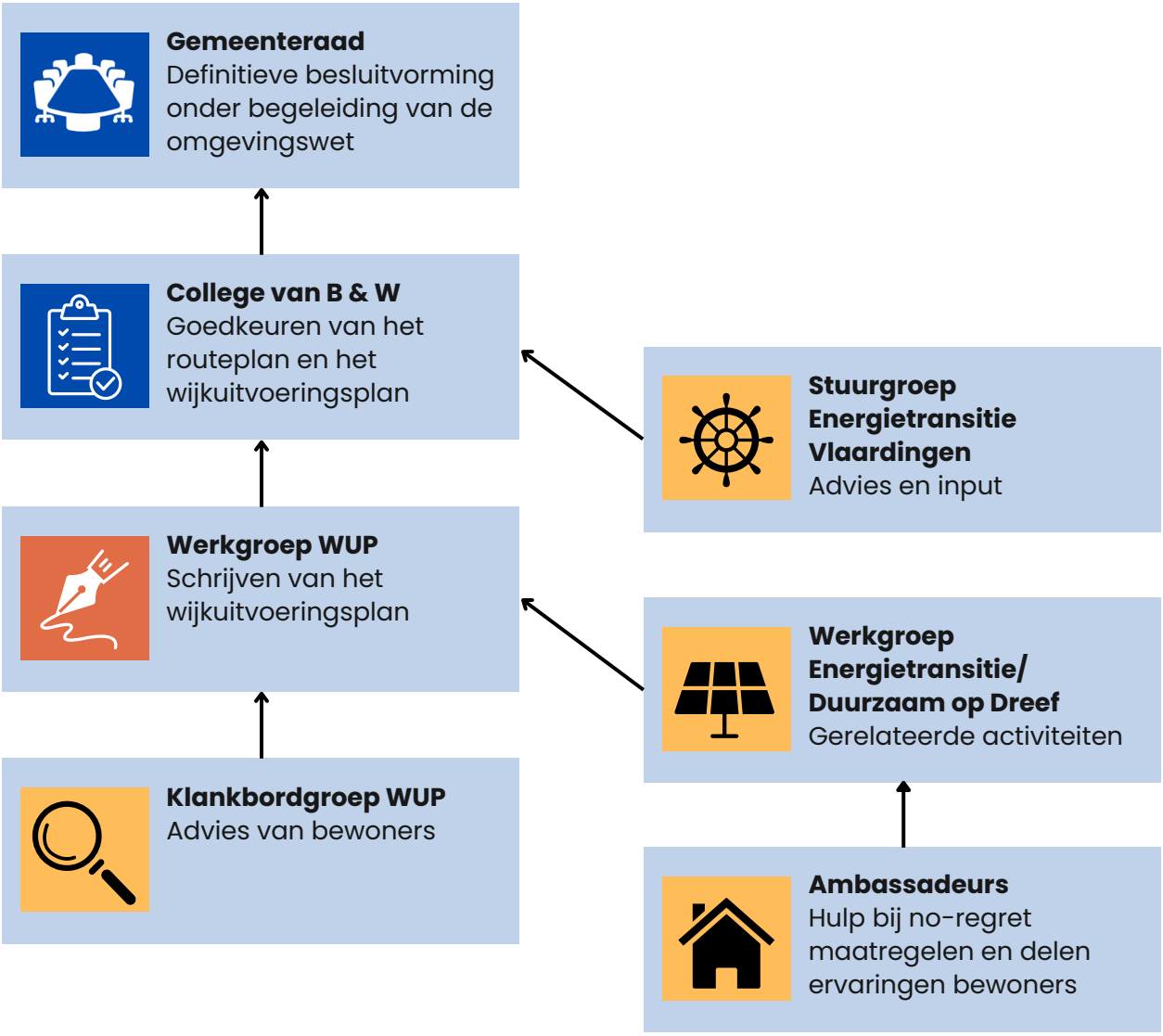

figuur 2 Organisatiemodel

Gemeenteraad van Vlaardingen

De gemeenteraad van Vlaardingen beslist formeel over het wijkuitvoeringsplan. De gemeenteraad stelt het opgestelde plan straks vast door een aanpassing te maken aan het Omgevingsplan van de Drevenbuurt (op grond van de Omgevingswet). Het wijkuitvoeringsplan is hiermee juridisch verankerd. De gemeenteraad wordt op meerdere momenten betrokken bij de voortgang van het wijkuitvoeringsplan. De eerste keer was dit bij de vaststelling van de Transitievisie Warmte eind 2021, waarin de Drevenbuurt als 'startbuurt' is aangewezen. De volgende stap is dat de aanpak, planning en fasering van het wijkuitvoeringsplan Drevenbuurt worden vastgelegd in een routeplan. De gemeenteraad wordt over dit routeplan geïnformeerd.

College van Burgemeester en Wethouders

De stukken die worden voorgelegd aan de gemeenteraad (waaronder het routeplan en het wijkuitvoeringsplan) worden eerst goedgekeurd door het College van B&W. Koen Kegel is als verantwoordelijk wethouder nauw betrokken bij de voortgang van het wijkuitvoeringsplan en gaat op verschillende momenten ook het gesprek aan met de bewoners.

Stuurgroep Energietransitie Vlaardingen

De Stuurgroep Energietransitie Vlaardingen is in 2021 in het leven geroepen voor de totstandkoming van de Transitievisie Warmte. In deze stuurgroep zit bestuurlijke vertegenwoordiging van een aantal organisaties in de stad, waaronder de gemeente Vlaardingen, de twee woningcorporaties, Stedin, het Vlaardings Energie Collectief en de Green Business Club Waterweg.

Sinds de vaststelling van deze Transitievisie Warmte is deze stuurgroep niet meer bij elkaar gekomen. Daar wordt begin 2023 weer nieuw leven in geblazen. De stuurgroep heeft als taak om de stedelijke energietransitie in goede banen te begeleiden. Voor het wijkuitvoeringsplan heeft de stuurgroep een adviserende rol richting het College van B&W. De stuurgroep levert daarmee input voor onder meer het routeplan en het wijkuitvoeringsplan. De stuurgroep wordt tussentijds bijgepraat over de voortgang.

Actiegroep Duurzaam op Dreef / Werkgroep Energietransitie

De actiegroep Duurzaam op Dreef is voortgekomen uit het project *Next Generation Woonwijk*, een initiatief van de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag, waaraan de gemeente Vlaardingen ook heeft deelgenomen. Duurzaam op Dreef heeft tot doel om met bewoners, gemeente en andere partijen een toekomstvisie te ontwikkelen voor de Drevenbuurt. Duurzaam op Dreef heeft twee werkgroepen: Energietransitie en Groen & Ophogen.

De werkgroep Energietransitie is nauw betrokken geweest bij de eerste fase van de aanpak voor het wijkuitvoeringsplan (Samen Starten). Nu wordt een nieuwe werkgroep gestart (de Werkgroep 'wijkuitvoeringsplan') die bestaat uit meerdere organisaties. De werkgroep Energietransitie blijft bestaan en houdt zich bezig met diverse thema's in de buurt (bijvoorbeeld de *Duurzaamheidsdag* en energiebesparing. De werkgroep Energietransitie wijst een 'linking pin' aan die zowel vertegenwoordigd is in de werkgroep Energietransitie als in de Werkgroep wijkuitvoeringsplan.

Werkgroep wijkuitvoeringsplan Drevenbuurt

De werkgroep wijkuitvoeringsplan wordt de actieve motor achter het proces om tot een wijkuitvoeringsplan te komen. Zij bereiden onder meer bijeenkomsten voor, leveren input voor het op te stellen wijkuitvoeringsplan, zoeken experts om onafhankelijk onderzoek te doen en doen enquêtes uit. Zij ontvangen input vanuit de buurt (door bijvoorbeeld enquêtes, bewonersavonden en de klankbordgroep) en worden aangestuurd door de bestuurlijke vertegenwoordiging van de organisaties van de werkgroep.

Aan de werkgroep nemen deel de gemeente Vlaardingen, leden van de actiegroep Duurzaam op Dreef en bewoners. Daarnaast is er een aantal agendaleden:

- *Stedin* (vanwege hun betrokkenheid met betrekking tot het bestaande gas- en elektranet)
- *Woningstichting Samenwerking* (vanwege hun bezit in de Walnotendreef).

Agendaleden worden niet geacht bij elke vergadering te zijn, maar wel om actief input te leveren op de te ontwikkelen stukken.

Vanuit de bewoners zitten er twee 'linking pins' in de werkgroep. Een linking pin met de werkgroep Energietransitie van Duurzaam op Dreef en een met de Klankbordgroep wijkuitvoeringsplan Drevenbuurt. De frequentie van samenkomen van de werkgroep is iedere twee weken **(2.4)**.

Klankbordgroep

De klankbordgroep vertegenwoordigt het geluid van de bewoners uit de buurt. De taak van de klankbordgroep is om de Werkgroep wijkuitvoeringsplan gevraagd en ongevraagd te adviseren en waar nodig bij te sturen voor het maken van het Wijkuitvoeringsplan. In de klankbordgroep zitten bijvoorbeeld bewoners met relevante kennis over gerelateerde thema's. De Werkgroep wijkuitvoeringsplan zal op een aantal momenten advies vragen aan de klankbordgroep of hier stukken aan voorleggen.

De frequentie van samenkomen van de klankbordgroep zal onregelmatig zijn. Er is geen vaste frequentie, maar een bijeenkomst wordt gepland aan de hand van de fases van het wijkuitvoeringsplan. Dit zal ongeveer 8 tot 10 keer per jaar zijn.

Ambassadeurs

De belanghebbenden in de Drevenbuurt zijn in ieder geval het komende jaar bezig met het opstellen van een wijkuitvoeringsplan dat gaat over de aardgasvrije toekomst van de buurt. Tegelijkertijd zitten bewoners niet stil. Veel bewoners willen al aan de slag met maatregelen, zoals zonnepanelen, isolatie of energiebesparende maatregelen. De ambassadeurs ondersteunen de bewoners hierbij. Bijvoorbeeld omdat zij zelf al maatregelen hebben getroffen en hun ervaringen willen delen met de medebewoners. Of door actief informatie te verspreiden (door bijvoorbeeld flyers) over wat verstandige maatregelen zijn om te treffen.

De ambassadeurs delen hun ervaringen ook met de werkgroep Energietransitie, zodat nuttige ervaringen meegenomen kunnen worden bij de totstandkoming van het wijkuitvoeringsplan.

2.5 SAMENWERKING BINNEN DE WERKGROEP WIJKUITVOERINGSPLAN

De werkgroep wijkuitvoeringsplan komt in ieder geval tijdens fase 2 en 3 **(pagina 20)** iedere twee weken samen op de dinsdagochtend. De gemeente verzorgt de procesbegeleiding voor deze groep. Dat wil zeggen dat het overleg wordt voorbereid, verslag wordt gelegd en een actielijst wordt bijgehouden. Het overleg is actiegericht en dient ter voorbereiding van bijvoorbeeld bijeenkomsten, enquêtes en onderzoeken en is er uiteindelijk op gericht om het wijkuitvoeringsplan gezamenlijk op te stellen.

De werkgroep zoekt hierbij continu aansluiting met de klankbordgroep, de ambassadeurs en de interne belanghebbenden binnen de gemeente.

Met name de gemeente Vlaardingen en de betrokken bewoners zijn hiervoor aan zet. Stedin en Woningstichting Samenwerking Vlaardingen zijn als agendalid onderdeel van de werkgroep. Dat wil zeggen dat zij niet bij elk overleg geacht worden aanwezig te zijn, maar wel betrokken worden bij ieder overleg en de stappen waar aan wordt gewerkt.

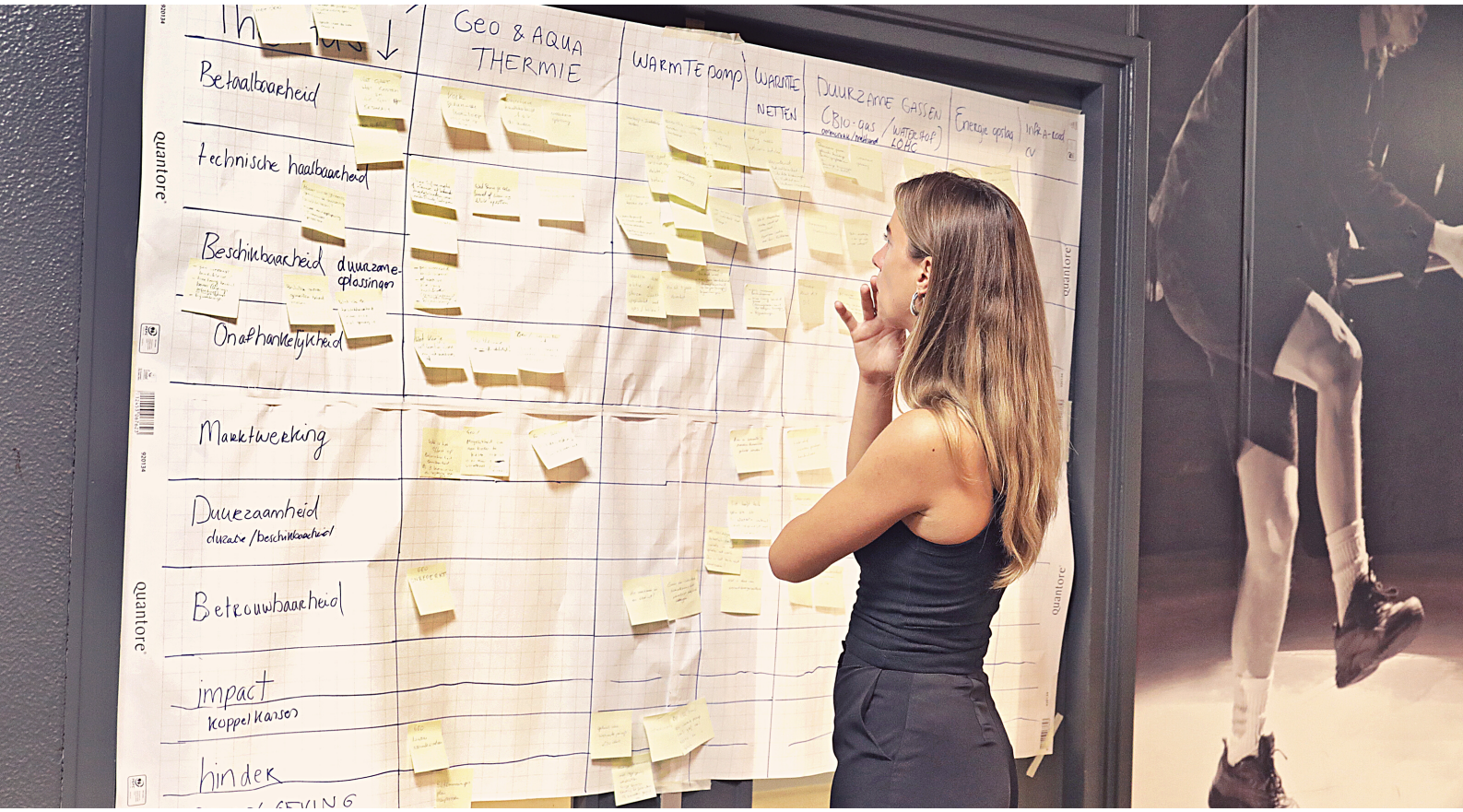

H3. AANPAK

3.1 FASERING EN AANPAK

We werken volgens het *Vlaardingse Wijkkompas*. Dat betekent dat we gezamenlijk zes stappen doorlopen van *Samen Starten* tot *'Uitvoeren'*. **(figuur 3)** Deze stappen worden in dit hoofdstuk toegelicht. Daarnaast komen mogelijke combinaties met andere opgaven in de wijk aan bod en wordt ingegaan op het communicatie- en participatieplan.

Tijdens de bewonersavond van 13 september hebben we met de aanwezigen besproken wat een wenselijke en realistische planning is voor het opstellen van het wijkuitvoeringsplan. We zijn gekomen tot een doorlooptijd van twee jaar. Dat betekent dat we **uiterlijk in het tweede kwartaal van 2024** een aanbod aan de buurt willen doen voor een warmte-oplossing (gerekend vanaf de eerste bewonersavonden in juni 2022). De uitvoering duurt in onze planning 8 jaar.

Fase 1: Samen Starten
Q1 2022 - Q4 2022
Resultaat: participatieplan en routeplan

Fase 2: Onderzoeken
Q1 2023
Resultaat: variantenstudie warmte-oplossingen. Programma van eisen warmte-aanbod

Fase 3: Kiezen
Q2 2023 - Q3 2023
Resultaat: concept Wijkuitvoeringsplan

Fase 4: Besluiten
Q4 2023
Resultaat: definitief Wijkuitvoeringsplan

Fase 5: Aanbieden
Q1 2024
Resultaat: warmte-aanbod

Fase 6: Uitvoeren
2024-2032
Resultaat: alle gebouwen in de Drevenbuurt aardgasvrij

figuur 3 Fases in de aanpak

Fase 1 : samen starten

De eerste fase is met het vaststellen van dit routeplan afgerond. In deze fase (die in juni 2022 is begonnen met twee bewonersavonden) is/zijn onder andere:

- Een inventarisatie gedaan van de belanghebbenden in het gebied
- Twee bewonersavonden georganiseerd
- Een meedenksessie met bewoners georganiseerd
- Een aanpak en organisatiemodel uitgewerkt
- Een samenwerking aangegaan tussen Duurzaam op Dreef, Stedin en woningstichting Samenwerking in de werkgroep wijkuitvoeringsplan Drevenbuurt
- Een werving gedaan onder bewoners voor een klankbordgroep
- Inloopmiddagen georganiseerd
- Een onderzoeksopzet opgesteld voor fase 2.

Het resultaat van deze fase is het routeplan dat hier voor u ligt, een participatieplan en een document met onderzoeksvragen.

Fase 2 : onderzoeken

De tweede fase staat in het teken van onderzoeken en verkennen. De onderzoeksvragen die zijn opgehaald in fase 1 worden door experts onderzocht. Deze experts worden ingehuurd door de gemeente Vlaardingen in opdracht van de werkgroep wijkuitvoeringsplan.

Het resultaat van deze fase is een informatiedocument met de verschillende varianten warmteoplossingen en hun kenmerken zoals kosten, mate van overlast en toekomstbestendigheid. Daarnaast wordt een programma van eisen voor het uiteindelijke warmte-aanbod opgesteld. Verder wordt een eerste enquête verricht onder bewoners om inzicht te krijgen in de behoefte die leeft onder bewoners om warmte-oplossingen en maatregelen te treffen. In deze fase worden meerdere bijeenkomsten georganiseerd om de bewoners te helpen in een volgende fase een voorkeur aan te geven.

Fase 3 : kiezen

In fase 3 wordt aan bewoners gevraagd om een voorkeur uit te spreken voor de oplossing die wordt aangeboden. Bewoners worden in staat gesteld om een weloverwogen keuze te maken met behulp van alle informatie die is opgehaald in fase 2. Door middel van een **bewonersraadpleging** maakt de buurt een keuze over de gewenste collectieve warmteoplossing(en).

In het concept wijkuitvoeringsplan wordt de keuze voor een warmteoplossing van de bewoners opgenomen. Het plan beschrijft de definitieve keuze voor de nieuwe infrastructuur van de buurt en de planning op uitvoeringsniveau. De woningcorporatie, basisschool De Hoeksteen, kerkgebouw The Blessing en het uitvaartcentrum kiezen hun eigen route tot een aardgasvrij gebouw. Deze route wordt in het concept wijk-uitvoeringsplan apart beschreven.

De Werkgroep wijkuitvoeringsplan voert met regelmaat gesprekken met deze organisaties om tot deze route te komen. Het resultaat van deze fase is een concept van het wijkuitvoeringsplan.

Fase 4: besluiten

In fase 4 wordt het concept wijkuitvoeringsplan voorgelegd aan het College van B&W en vervolgens aan de gemeenteraad. Om het plan definitief te laten vaststellen neemt de gemeenteraad een besluit over het wijkuitvoeringsplan. Dit gebeurt door een aanpassing te maken aan het huidige omgevingsplan van de buurt. Op basis van de Omgevingswet wordt het wijkuitvoeringsplan toegevoegd aan het huidige omgevingsplan. Het eindresultaat van deze fase is een definitief wijkuitvoeringsplan.

Fase 5: aanbod

Op basis van het vastgestelde wijkuitvoeringsplan wordt een aanbod voorbereid. De gemeente neemt hierbij het voortouw (samen met het gemeentelijk Energieloket) en betrekt hierbij marktpartijen. Aan alle bewoners uit de buurt wordt vervolgens een aanbod gedaan van de nieuwe warmtevoorziening. Dat kan gaan om een collectief warmte-aanbod (zoals een warmtenet) en/of een individueel warmte-aanbod.

In beide gevallen worden bewoners zoveel mogelijk ontzorgd in het aardgasvrij maken van de woning. Dat wil zeggen dat alle benodigde aanpassingen in het aanbod zitten (zoals isolatie, aanpassing van de radiatoren, elektrisch koken, afgifteset en/of warmtepomp). Daarnaast worden eventuele subsidies meegenomen en wordt er een financieringsaanbod gedaan. Per type straat of huis zullen er verschillende aanpassingen nodig zijn. Wanneer een collectief aanbod wordt gedaan, zijn bewoners niet verplicht om hier gebruik van te maken.

Fase 6 : uitvoeren

In fase 6 wordt de warmte-oplossing gerealiseerd conform het aanbod dat in fase 5 aan de bewoners is gedaan. Er worden maatregelen getroffen om de hinder voor bewoners en gebruikers zo beperkt mogelijk te houden. Ook als de warmte-oplossing bij de bewoners is gerealiseerd, wordt gemonitord of deze oplossing voldoet aan de in het wijkuitvoeringsplan gestelde voorwaarden. Waar nodig wordt bijgestuurd. Het eindresultaat is dat alle gebouwen in de Drevenbuurt aardgasvrij zijn.

Beslisboom warmte-oplossingen

In deze zes fasen zit een aantal afhankelijkheden wat bepaalt hoe de volgende fase eruit komt te zien. Zo kan er bijvoorbeeld alleen een bewonerspeiling komen in fase 3 als uit fase 2 blijkt dat een aantal warmte-oplossingen mogelijk is waar uit te kiezen valt. Daarom is door de werkgroep een beslisboom opgesteld. Deze is te vinden in **bijlage 3**.

Parallel spoor: aan de slag

Naast de hiervoor beschreven zes fasen loopt er ook een parallel spoor: 'Aan de slag!'. Dit spoor focust op bewoners die de komende tijd al aan de slag willen met het verduurzamen van hun woning. Zij worden geholpen om nu al eenvoudige energiebesparende maatregelen te nemen, ongeacht wat het uiteindelijke warmte-aanbod naar de buurt wordt. Ambassadeurs **(2.4)** gaan buurtbewoners hierbij ondersteunen.

In januari 2023 werkt de werkgroep een plan uit hoe we bewoners gaan helpen met deze maatregelen **(hoofdstuk 4)**.

3.2 KOPPELOPGAVEN

Naast het realiseren van een aardgasvrije buurt, is het wenselijk om tegelijkertijd ook andere actuele thema's mee te nemen in het plan. Een integrale buurtaanpak heeft meerwaarde voor de buurt. Er worden meerdere opgaven geïdentificeerd die ook spelen in deze buurt. Denk hierbij aan:

- Versterken elektriciteitsnet
- Ophogen straten
- Vervanging riolering
- Vervangen/aanleggen overige kabels en leidingen
- Wateropgave
- Verminderen hittestress
- Groen / Spelen
- Energiebesparing en kwaliteitsverbetering vastgoed
- Mobiliteit en parkeerplaatsen
- Sociale opgaven

Bij de voorbereiding van dit routeplan zijn twee sessies gehouden met een aantal afdelingen binnen de gemeente Vlaardingen. Tijdens deze sessies is besproken welke andere opgaven de komende jaren nog meer spelen in de Drevenbuurt. Ook is besproken of het wenselijk is om deze opgaven te betrekken in de planvorming van het wijkuitvoeringsplan. De meest concrete opgave voor de Drevenbuurt is het ophogingsprogramma. De afgelopen jaren is een aantal straten opgehoogd (fase 1 en 2). De komende jaren worden fase 3 en fase 4 uitgevoerd **(figuur 4)**.

Mogelijk is het wenselijk om - vooruitlopend op een beslissing over de toekomstige warmte-oplossing van de Drevenbuurt - in fase 4 al rekening te houden met een reservering voor een warmtenet. Dit brengt wel extra kosten met zich mee, die nu nog niet begroot zijn voor het ophoogprogramma. Voor fase 3 is dit niet meer mogelijk.

Fase 3
Q1 2023
Straten: Platanendreef, Kastanjedreef, Cederdreef, Sparrendreef, Populierendreef, Lindedreef en de Acaciadreef

Fase 4
Q1 2024
Straten: IJsselhoevedreef, Populierendreef, Wilgendreef en Elzendreef

figuur 4 Ophoging in de Drevenbuurt

Los van het ophoogprogramma is de gemeente ook bezig met het voorbereiden van de ophoging van de Cipressendreef en het laatste stukje van de Platanendreef (westzijde). Naast de straten die nu in een programma zijn meegenomen, worden in de komende tien jaar ook nog andere straten aangepakt. Deze zijn nog niet gepland, maar dit kunnen bijvoorbeeld de Olmendreef, Lindendreef, Lariksdreef, Esdoorndreef en de Berkendreef zijn.

Naast afstemming met beheeropgaven, wordt er gedurende het proces constant afstemming gezocht met de wijkmanager en omgevingsmanager over mogelijke dingen die spelen in de buurt. We vinden het daarnaast belangrijk om input en mogelijke signalen zoveel mogelijk rechtstreeks van bewoners van de Drevenbuurt te ontvangen.

3.3 PARTICIPATIEPLAN VOOR BEWONERS EN GEBRUIKERS

Participatie betekent letterlijk actieve deelname. Hoe deze actieve deelname tot stand komt en wat dit betekent kan op verschillende manieren worden vormgegeven. In deze paragraaf geven we op hoofdlijnen weer hoe we ervoor gaan zorgen dat bewoners geïnformeerd worden, meewerken en meebeslissen. Bij elke fase houden we het plan opnieuw tegen het licht en vullen we deze met participatie-activiteiten en - middelen voor de volgende fase. We streven naar een grote actieve betrokkenheid van de buurt bij het maken van het wijkuitvoeringsplan. Bewoners coproduceren **(2.2)**. Dit wil zeggen dat bewoners samen optrekken met de gemeente om te komen tot een wijkuitvoeringsplan.

In de Drevenbuurt staan veel particuliere woningen. Een groot deel van de bewoners in de Drevenbuurt is actief betrokken bij de buurt. Zo was er bijvoorbeeld een grote opkomst op de eerste informatieavonden in juni. Ook is er een groep bewoners actief bij Duurzaam op Dreef. Duurzaam op Dreef is het bewonersinitiatief dat zich inzet om de buurt toekomstbestendig te maken. Een van de doelen van deze groep is het verminderen van energieverbruik bij het wonen. Duurzaam op Dreef is nu ook actief betrokken bij het aardgasvrij maken van de buurt.

Informatie wordt verspreid naar de bewoners via de nieuwsbrief van Duurzaam op Dreef. Deze nieuwsbrief gaat naar een grote groep bewoners in de buurt (medio december 2022 ruim 600 aanmeldingen). Daarnaast worden er gedurende het traject informatieavonden georganiseerd. Omdat wij zien dat niet iedereen in de mogelijkheid is om naar deze informatieavonden te komen, is het van belang dat we ook via andere (digitale) kanalen de bewoners op de hoogte houden.

Het voornemen is daarom om gebruik te maken van social media (waaronder Instagram) en een participatie-app. Ook worden de websites van Duurzaam op Dreef en de gemeente Vlaardingen continu actueel gehouden. Tevens is er elke woensdag tussen 13:00 en 17:00 uur iemand vanuit de gemeente en de Werkgroep WUP aanwezig op een centrale plek in de buurt (voormalige bouwspeelplaats). Bewoners worden nadrukkelijk uitgenodigd om langs te komen met al hun vragen of kennis die ze met ons willen delen.

Naast de dialoog met de bewoners vindt ook continue afstemming plaats met de Woningstichting Samenwerking, Stedin, de kerk The Blessing, basisschool De Hoeksteen (SIKO), het Uitvaartcentrum en interne belanghebbenden (gemeentelijke medewerkers). Zij worden in dit proces ook betrokken. Stedin en Woningstichting Samenwerking zijn onderdeel van de Stuurgroep Energietransitie Vlaardingen en agendalid van de werkgroep wijkuitvoeringsplan Drevenbuurt.

In **paragraaf 3.1** zijn de fases van het gehele traject weergegeven. Gedurende de gehele looptijd van dit traject worden bewoners betrokken. Een belangrijk moment voor dit traject vindt plaats in de tweede en derde periode van 2023 (fase 3).

Hier legt de buurt namelijk een gezamenlijke keuze vast voor de nieuwe warmteoplossing(en). Hiervoor moeten de buurtbewoners beschikken over voldoende informatie om een weloverwogen keuze te kunnen maken. In de fase hiervoor, fase 2, wordt deze informatie bij experts opgehaald en wordt het kennisniveau van de buurt over de warmteoplossingen naar een hoger niveau gebracht door het organiseren van thema-avonden.

De Werkgroep WUP stelt alles in het werk om ervoor te zorgen dat de informatie elke bewoner bereikt en dat elke bewoner bekend is met het keuzemoment in fase 3. Zo heeft iedereen de kans om een voorkeur aan te geven over een warmteoplossing.

Als in fase 4 het wijkuitvoeringsplan wordt vastgesteld, wordt vervolgens in fase 5 een aanbod gedaan aan alle bewoners.
Hier worden zij ook weer uitgebreid over ingelicht. In fase 6 is het vooral belangrijk dat bewoners worden ingelicht over werkzaamheden bij hun in de buurt en in hun huis.

Naast het opstellen van het wijkuitvoeringsplan loopt ook het hiervoor reeds genoemde parallel spoor: 'Aan de slag!'. Bewoners die al hun woning willen verduurzamen, worden hiermee geholpen door het verschaffen van informatie. Deze informatie wordt verschaft door middel van flyers, ambassadeurs en de inzet van adviseurs.

H4. AAN DE SLAG

Het schrijven van een wijkuitvoeringsplan kost in totaal ongeveer twee jaar. Dat wil niet zeggen dat we de komende tijd alleen besteden aan overleggen, keuzes maken en plannen schrijven. Onderweg gaan we namelijk al van start met maatregelen die zinnig zijn om te treffen in de gebouwen en de openbare ruimte.

4.1 WAT WETEN WE AL?

Het vertrekpunt voor de Drevenbuurt als startbuurt van de Vlaardingse warmtetransitie is de 'Transitievisie Warmte' en het bijbehorende onderzoek van bureau Ecorys in 2021. Hierin is voor de hele gemeente Vlaardingen gekeken naar de huidige energielabels, de mogelijke verbeteringen op het gebied van isolatie en de (kosten van de) verschillende warmteoplossingen. Hiervoor is gebruik gemaakt van modelmatige berekeningen (met VESTA Mais van het Planbureau voor de Leefomgeving) met energieprijzen van begin 2021.

Er zijn vier scenario's doorgerekend en daarbij is aangegeven welke warmte-oplossing de laagste nationale meerkosten heeft ten opzichte van de situatie dat we aan het aardgas blijven.

- In het eerste scenario is er sprake van een lage beschikbaarheid vanuit regionale warmtenetten en is er geen groen gas beschikbaar. In dat geval verwacht Ecorys dat in de Drevenbuurt de **individuele luchtwarmtepomp** als voorkeursoplossing geldt.

- In het tweede scenario is er sprake van een hoge beschikbaarheid van restwarmte en de afwezigheid van groen gas. In dat geval is de voorkeursoplossing een **middentemperatuur warmtenet**.

- In het derde en vierde scenario is groen gas wel beschikbaar. Dat is volgens de aanname dat in 2030 in Nederland 1,5 miljard m3 groen gas beschikbaar is voor de gebouwde omgeving en dat een deel daarvan wordt toegewezen aan Vlaardingen. Dit is echter een aanname, aangezien er vooralsnog geen groen gasproductie in de nabijheid van de Drevenbuurt gepland staat. In dat geval (onafhankelijk van de beschikbaarheid van restwarmte), is een **HR-ketel met groen gas** de voordeligste oplossing.

Wat het onderzoek van Ecorys vooral heeft aangetoond is dat, aan de hand van modelmatige berekeningen, geen eenduidige voorkeur voor een bepaalde warmte-oplossing naar voren komt in de Drevenbuurt. Begin 2023 vindt nauwkeuriger onderzoek plaats, waarbij rekening wordt gehouden met de huidige energieprijzen, de verschillende woontypologieën en de beschikbaarheid van warmte-oplossingen.

4.2 WAAR BEGINNEN WE AL MEE?

Vooruitlopend op de warmte-oplossing is er een aantal maatregelen dat in ieder geval zinnig is om uit te voeren. Het gaat hierbij om:

- Het plaatsen van zonnepanelen op het dak;
- Aanschaf van een inductiekookplaat;
- Isolatie van spouwmuur, vloer en dak;
- Kleine energiebesparende maatregelen, zoals LED-verlichting, waterbesparende douchekop, tochtstrips en radiatorfolie;
- Waterzijdig inregelen.

In het parallel spoor 'Aan de slag!' gaat de werkgroep een plan opstellen om het treffen van bovenstaande maatregelen gericht te ondersteunen. Hierbij valt te denken aan collectieve inkopen, advies vanuit een (tijdelijk) energieloket en gerichte adviesbrochures per woningtype.

In 2022 hebben we de eerste stappen gezet op weg naar een aardgasvrije Drevenbuurt in 2032. De eerste twee informatieavonden werden eind juni georganiseerd en hadden een hoge opkomst. Tijdens deze avonden werden de bewoners van de Drevenbuurt geïnformeerd over de aardgasvrije ontwikkeling van de buurt, gevolgd door een korte introductie over de verschillende potentiële warmteoplossingen. In september werd zowel een duurzaamheidsmarkt als een meedenksessie georganiseerd.

Tijdens de duurzaamheidsmarkt werden bewoners wegwijs gemaakt in de wereld van diverse technische aanpassingen die bewoners kunnen doen om hun woning te verduurzamen.

Tijdens de meedenksessie zijn bewoners gevraagd om input te leveren voor de aanpak van het wijkuitvoeringsplan. Sindsdien hebben we wekelijkse inloopmiddagen in de keet van de voormalige Bouwspeelplaats waar bewoners met het team van gemeente Vlaardingen en Duurzaam op Dreef in gesprek kunnen gaan. Tot slot zijn er diverse projectgroepen opgezet, waaronder de werkgroep en de klankbordgroep voor het wijk-uitvoeringsplan Drevenbuurt. Ook zijn energie-ambassadeurs aan het werk om hun buren te informeren over interessante manieren om energie te besparen.

In het eerste kwartaal van 2023 wordt een **onderzoeksbureau** aangesteld om de haalbaarheid van de verschillende potentiële warmteoplossingen in de Drevenbuurt te onderzoeken.

In het eerste kwartaal van 2023 worden voor de bewoners ook diverse thema-avonden georganiseerd in het kader van de verschillende warmteoplossingen. Verder kan in het begin van 2023 vanuit de werkgroep het volgende worden verwacht: Het opzetten van digitale kanalen, zoals Instagram en een participatie-app Het verrichten van een eerste enquête onder bewoners Het uitwerken van een plan voor het parallelle spoor 'Aan de slag!' Continuering wekelijkse inloopmiddagen

De tweede helft van 2023 staat vooral in het teken van het kiezen van een voorkeurswarmte-oplossing vanuit de bewoners van de Drevenbuurt en het opstellen van het wijkuitvoeringsplan.

4.3 HULP VOOR DE HOGE ENERGIEKOSTEN

Voor de bewoners in de Drevenbuurt die nu in de problemen komen om hun energierekening te betalen, neemt de gemeente Vlaardingen maatregelen om de bewoners te ondersteunen.

Via Stroomopwaarts kan vanaf 1 februari 2023 een energietoeslag van € 1.300,- aangevraagd worden. Daarnaast zet de gemeente in op energiebesparing. Met de verspreiding van folders en flyers wordt de bewustwording van het belang van kleine maatregelen, zoals het plaatsen van radiatorfolie en tochtstrippen vergroot. Op de folders en flyers wordt tevens uitgelegd hoe men de energietoeslag kan aanvragen.

Daarnaast faciliteert de gemeente de inzet van energiecoaches en -fixers in de buurt. Deze energiecoaches en -fixers helpen bewoners met het verlagen van de energierekening door middel van het geven van handige tips of door middel van kleine maatregelen. Tenslotte geeft de gemeente op de gemeentelijke website tips en slimme oplossingen om energie te besparen.

H5. BEGROTING

In dit hoofdstuk kunt u lezen wat de te verwachten kosten voor de gemeente zijn voor 2023.

Voor de directe ambtelijke inzet wordt uitgegaan van **0,8 fte** voor heel 2023. Dit is verdeeld over:

- Projectleiding: **0,4 fte**
- Projectondersteuning: **0,4 fte**

Daarnaast is de inschatting dat ongeveer **0,2 fte** nodig is aan indirecte ambtelijke inzet. Dit is bijvoorbeeld de inzet die gedaan wordt door communicatie-medewerkers en de betrokkenheid van een aantal ambtenaren in het verkennen en benutten van koppelkansen.

Voor wat betreft de overige kosten is onze inschatting dat een bedrag benodigd is van € 100.000,- ex. BTW. **(figuur 5)**

De kosten voor 2024 zijn nu nog niet in te schatten. De verwachting is dat in dit jaar een aanbod wordt gedaan aan alle bewoners. Ook in dat jaar zijn er kosten voorzien voor de gemeentelijke inzet en overige kosten. Dit gaat voor 2024 dan vermoedelijk om kosten als:

- Begeleiding participatie rondom aanbod aan bewoners
- Informatiebijeenkomsten

Vanuit het uitgangspunt dat betaalbaarheid belangrijk is, wordt mogelijk ook een bijdrage van de gemeente verwacht om de warmte-oplossingen voor alle bewoners mogelijk te maken. Dit zal blijken uit de berekeningen die gedaan worden voor de warmte-oplossingen in het wijkuitvoeringsplan. Tegen het einde van 2023 zal daarom een begroting worden opgesteld voor de gemeentelijke inzet in 2024.

Inhuur experts fase 2	€ 50.000
Inhuur expertise fase 3 en 4	€ 9.000
Budget voor parallel spoor 'Aan de slag!'	€ 9.000
Locatie en catering bewonersavonden	€ 5.000
Inzet participatietool	€ 12.000
Verdere out-of-pocket kosten (onder andere drukwerk)	€ 5.000
Onvoorzien (10%)	€ 10.000
Totaal	**€ 100.000**

figuur 5 Begroting

BIJLAGE 1: BELEIDSKADERS

HET WIJKUITVOERINGSPLAN VOLGENS HET KLIMAATAKKOORD, DE TRANSITIEVISIE WARMTE, HET OMGEVINGSPLAN, WET GEMEENTELIJKE INSTRUMENTEN WARMTETRANSITIE EN WARMTEWET 2.0

In de opgestelde Transitievisie Warmte van Vlaardingen is aangegeven in welke buurten als eerst wordt gewerkt aan de aardgasvrije aanpak. Voor deze buurten wordt een wijkuitvoeringsplan opgesteld. Dit wijkuitvoeringsplan zal juridisch uitgewerkt worden in een omgevingsplan, dat het bestemmingsplan op 1 juli 2023 zal gaan vervangen als de Omgevingswet ingaat.

Ook is er een nieuwe wet in de maak genaamd Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie, waarvan het de bedoeling is dat deze op 1 januari 2024 ingaat. Met deze wet krijgen gemeenten aanwijsbevoegdheid, waarmee zij wijken kunnen aanwijzen die op een bepaalde datum niet meer gebruik zullen maken van het aardgasnet. Daarnaast is er een nieuw wetvoorstel genaamd Warmtewet 2.0, waar nieuwe spelregels voor een warmtenet in worden opgenomen (beoogde ingangsdatum: 1 juli 2024). In deze bijlage is een beschrijving van deze wetten opgenomen.

KLIMAATAKKOORD EN DE TRANSITIEVISIE WARMTE

Wijkuitvoeringsplan

In het Klimaatakkoord wordt aangegeven dat er voor het verduurzamen van de gebouwde omgeving is gekozen voor een wijkgerichte aanpak. Het idee is dat bewoners hierbij samen optrekken met de lokale overheid: *''Samen met bewoners en gebouweigenaren zal in een zorgvuldig proces een afweging moeten worden gemaakt wat per wijk de beste oplossing is, als huizen niet langer met de traditionele cv-ketel worden verwarmd. Gezamenlijk de juiste afwegingen maken, gezamenlijk de mogelijke ingrepen in de wijk en in de huizen organiseren - voor het gemak en de kosten - en misschien zelfs gezamenlijk de nieuwe (aard)warmtebron of zonnepanelencentrale bezitten.''*

Volgens het Klimaatakkoord bevat het wijkuitvoeringsplan de uitvoering op wijkniveau en wordt hierin besloten over de alternatieve energie-infrastructuur van een wijk. *"Daarbij is het een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de partijen dat dit een reëel, betaalbaar alternatief moet zijn voor eigenaren en bewoners.*

Dit biedt het kader waarbinnen gebouweigenaren, netbeheerders, warmtebedrijven, gemeenten, aanbieders van verduurzamingspakketten en andere partijen investeringsbeslissingen nemen. Om te komen tot het uitvoeringsplan op wijkniveau heeft een gemeente ongeveer twee jaar nodig. ''

De Transitievisie Warmte Vlaardingen

De Drevenbuurt is in de Transitievisie Warmte als een van de drie startbuurten in Vlaardingen naar voren gekomen. De Drevenbuurt is als zeer kansrijk uit het afwegingskader gekomen, met name vanwege relatief lage nationale kosten en relatief lage eindgebruikerskosten.

Ook het gegeven dat het bewoners-initiatief Duurzaam op Dreef al actief is met de verduurzaming van de buurt, speelt een rol bij de hoge score voor de Drevenbuurt. In de Transitievisie Warmte Vlaardingen staat genoemd dat het wijkuitvoeringsplan voor de Drevenbuurt tussen 2022 en 2024 zal worden opgesteld en tussen 2024 en 2032 wordt uitgevoerd. Deze planning wordt aangehouden in dit routeplan.

WETTEN IN DE MAAK

Omgevingswet & omgevingsplan
Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. De planning is nu dat de Omgevingswet ingaat op 1 juli 2023. Het wijkuitvoeringsplan zou als een programma kunnen worden vormgegeven als de Omgevingswet in werking is getreden.

Het instrument programma bevat volgens de Omgevingswet een uitwerking van het gemeentelijk beleid voor een onderdeel van de fysieke leefomgeving. Een programma bevat maatregelen om doelen voor de leefomgeving te bereiken. Een programma wordt vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders. Ook is het van belang om de gemeenteraad te betrekken.

De omgevingswet verplicht dat er een omgevingsvisie en een omgevingsplan komt. De omgevingsvisie bevat alle thema's die effect hebben op de leefomgeving en maakt een integrale afweging van belangen. In januari start de gemeente Vlaardingen met het opstellen van de omgevingsvisie. De warmtevisie is een thema in de omgevingsvisie. De werkgroep wijkuitvoeringsplan ziet erop toe dat dit goed verloopt.

De huidige bestemmingsplannen worden vervangen door het omgevingsplan. Onder de Omgevingswet moet iedere gemeente één omgevingsplan voor haar hele grondgebied vaststellen. Het voornemen is dat het omgevingsplan de uitwerking van het uitvoeringsplan in juridische regels vat. Indien een gemeente kiest voor een collectieve warmte-voorziening (zoals een collectief warmtesysteem), bepaalt de gemeente in het omgevingsplan op welke collectieve warmtevoorziening de gebouwen in een wijk worden aangesloten en op welk moment. De regels in het omgevingsplan zijn ook bindend voor bewoners en bedrijven in de gemeente.

Het uitvoeringsplan is een belangrijke bouwsteen voor het omgevingsplan. De gemeente Vlaardingen gaat in 2023 aan de slag met het opstellen van het omgevingsplan. De werkgroep wijkuitvoeringsplan zal betrokken zijn bij het opstellen van het omgevingsplan.

Wet gemeentelijke instrumenten

De Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie biedt gemeenten de bevoegdheid tot het stellen van lokale regels om de transitie in de gebouwde omgeving naar duurzame alternatieven tot uitvoering te brengen. Het gaat daarbij om wijziging van de Omgevingswet en de Gaswet. Het is de bedoeling dat de nieuwe wet op 1 januari 2024 ingaat.

Met de wet kunnen gemeenten wijken aanwijzen (met een aanwijsbevoegdheid) waar een duurzaam alternatief voor aardgas zal komen. Er zal dan een uitvoeringplan (wijkuitvoeringsplan) opgesteld worden, waarin de gemeente de warmtetransitie in de desbetreffende wijk verder concretiseert. Het uitvoeringsplan – waarin de gemeente onder meer de kosteneffectiviteit beschrijft – dient als opstap voor de wijziging van het omgevingsplan van de gemeente.

Op basis van een besluit tot wijziging van het omgevingsplan, kunnen gemeenten vaststellen vanaf welke datum een wijk geen gebruik meer kan maken van het aardgasnet. Op basis van dit besluit wordt het transport van aardgas door de netbeheerder beëindigd. Bij het opstellen van het omgevingsplan zal deze aanwijsbevoegdheid onderzocht worden.

Warmtewet 2.0

Het doel van het nieuwe wetvoorstel voor de Wet Collectieve Warmtevoorziening, ook wel Warmtewet 2.0 genoemd, is om de groei en verduurzaming van collectieve warmtesystemen in de gebouwde omgeving te faciliteren. Deze wet heeft betrekking op warmtenetten. De hoofdlijnen van de wet zijn de groei van collectieve warmtesystemen door nieuwe spelregels, transparantie in de tariefstelling, het aanscherpen van vereisten voor leveringszekerheid en het zeker stellen van verduurzaming. De invoering van deze wet zal waarschijnlijk op 1 juli 2024 zijn.

BIJLAGE 2: WOORDENLIJST

All electric: Een all electric systeem gebruik alleen elektriciteit en geen gas.

"All electric"-ready warmtepomp: Deze warmtepomp verwarmt voor een groot deel de woning, maar schakelt bij heel lage temperaturen nog over op gas. Zodra een huis helemaal geïsoleerd is kan deze warmtepomp ook zonder gas het huis verwarmen.

Belanghebbenden: Personen of organisaties waarop beslissingen in het wijkuitvoeringsplan direct effect hebben

Bewonersraadpleging: Bij een bewonersraadpleging wordt er om advies of een mening gevraagd aan bewoners. Dit kan op veel verschillende manieren. Denk bijvoorbeeld aan een inspraakavond, maar ook aan een referendum

Collectieve warmtevoorziening: Sommige warmteoplossingen (zoals een warmtepomp) verwarmen één huis, terwijl andere oplossingen een grotere groep huizen in een keer van het aardgas af halen. Een collectieve warmtevoorziening is een oplossing waar een groep huizen samen aan een bron verbonden. Denk hierbij aan een warmtenet.

Groen gas: Om groen gas te maken, is eerst biogas nodig. Biogas kan worden gemaakt door biomassa, materiaal van dierlijke of plantaardige herkomst, om te zetten in gas. Het ontstane biogas wordt daarna gezuiverd en verbeterd, zodat er groen gas ontstaat. Groen gas heeft dezelfde eigenschappen en kwaliteit als aardgas. Daarom kan groen gas worden ingezet in het normale aardgasnet, iets wat niet met biogas kan**.**

Voor de productie van groen gas worden reststromen gebruikt. Het gaat dan om biomassa die niet voor andere doeleinden gebruikt kan worden: bijvoorbeeld afval of mest. Door van restmaterialen groen gas te maken, heb je minder aardgas nodig. En dat scheelt in de uitstoot van het broeikasgas CO2.

Individuele luchtwarmtepomp: Een type warmtepomp geschikt om het aardgas in een goed geïsoleerd huis te vervangen.

Kwaliteitsverbetering Vastgoed: Met de kwaliteitsverbetering van vastgoed wordt bedoeld dat investeringen bijdragen aan een verbeterde staat van een pand. Zo draagt het isoleren van een kantoorpand bij aan een comfortabele werkomgeving en gaat de energie-rekening om laag.

Middentemperatuur Warmtenet: Een midden-temperatuur warmtenet heeft een gemiddelde temperatuur van circa 70 graden. Met deze temperatuur is ook een matig geïsoleerde woning goed te verwarmen.

Meerkosten: Meerkosten zijn de kosten die gemaakt worden wanneer ze vergeleken worden met het referentiescenario (in de meeste gevallen is dit scenario "een handeling niet uitvoeren")

No-regret maatregelen: Dit zijn zijn letterlijk maatregelen waar u geen spijt van krijgt. Meestal worden hier maatregelen mee bedoeld die zichzelf snel terugverdienen of direct een positief effect hebben.

Omgevingswet: Deze wet gaat naar verwachting in op 1 juli 2023 en heeft veel invloed op hoe gemeentelijke plannen in de toekomst eruit gaan zien. Zie voor meer informatie **bijlage 1**

Participatieproces: Een participatieproces is een proces waarin bewoners betrokken zijn bij een proces wat leidt tot een beslissing. Dit kan er op veel verschillende manieren uitzien. Op **pagina 13** staat meer uitleg over de verschillende vormen van participatie

Piekvoorziening: Sommige warmte-oplossingen komen onder druk te staan als veel mensen tegelijk warmte gebruiken. Deze systemen hebben dan een *piekvoorziening*. Dit is een back-up of reserve voor als er op een moment heel veel warmte nodig is.

Routeplan: Een routeplan is een voorbereidende tekst over plannen. Routeplannen hebben als doel om zowel belanghebbenden als verantwoordelijken aan het begin van een project al bij de besluitvorming te betrekken.

Terinzagelegging: Als iets ter inzage ligt hebben belanghebbenden de kans om iets goed te bekijken. Een plan of een beleidsstuk kan zo "ter inzage liggen".

Transitievisie Warmte: document waarin staat beschreven hoe een gemeente de overgang, transitie, naar aardgasvrij wil maken. Het geeft richting voor het schrijven van concrete plannen.

Utiliteitsgebouwen: Gebouwen met een maatschappelijk doel, bijvoorbeeld een school of een ziekenhuis. Ook fabrieken en kantoren zijn utiliteitsgebouwen.

Waterzijdig inregelen: Dit is het in balans brengen van uw CV-installatie. Dit zorgt voor een lager verbruik en betere verwarming van uw woning.

Wijkuitvoeringsplan (WUP): Een plan waarin staat beschreven hoe een wijk van het aardgas af gaat.

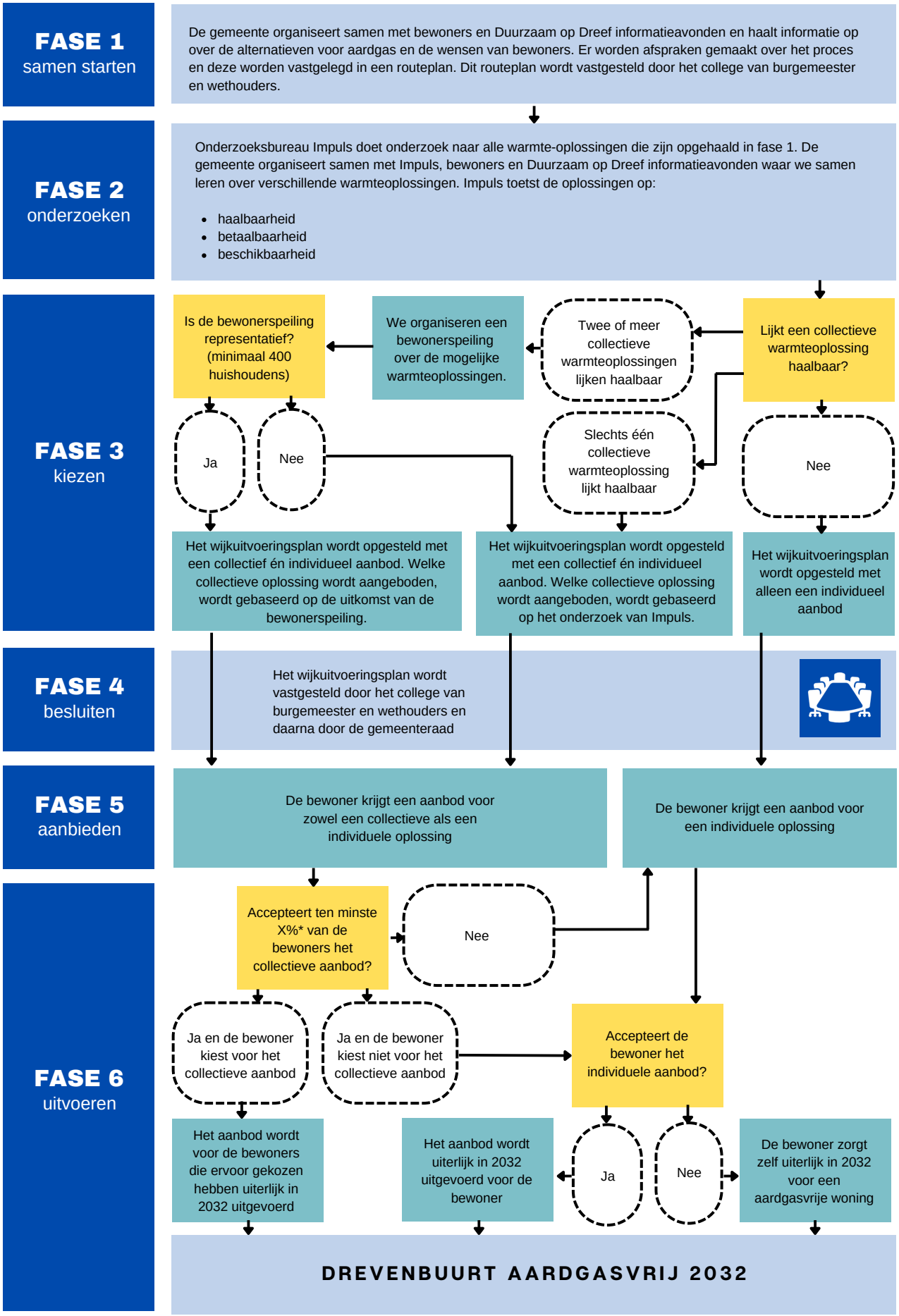

**Sommige warmteoplossingen zijn alleen haalbaar als een bepaald percentage van de inwoners het aanbod accepteert. Het onderzoek van Impuls zal laten zien hoe hoog dit percentage moet zijn per oplossing.*